

A magyar termelőkön csattan az ostor

Az ukrán gabona okozta piaci zavarok komoly piaci és termelési kihívást jelentenek a magyar termelőknek a mindennapokban, és úgy fest, kénytelenek vagyunk felkészülni az ukrán mezőgazdasági termékek hosszú távú jelenlétére az európai piacon. Átfogó és tartós megoldásokra volna szükség, elsősorban az Európai Uniótól. Az EU eddigi intézkedései nem sokat érnek, jelentette ki Horváth Gábor, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének (MOSZ) főtitkára.

A főtitkár kijelentette, hogy mielőtt bármiféle vád érné, szörnyűnek tartja az Ukrajnában zajló háborút, és az ukrán termékkel, az ukrán agrárágazattal szemben sincs fóbíaja. De foglalkozni kell az ukrán gabonával és a többi ukrán mezőgazdasági termékkel, mert az EU piacára beömlött ukrán termékek nem időszakos, nem átmeneti jellegű piaci zavarokat okoznak, hanem várhatóan tartósan jelen lesznek. Újbóli megszólalásának másik oka az, hogy a kelet-európai termelők helyzete különösen súlyossá vált, az egzisztenciálsan veszélyezteteti őket.

EREDMÉNYTELEN INTÉZKEDÉSEK

Horváth Gábor közgazdászként úgy látja, hogy az Európai Unió, bár lényegében maga idézte elő ezt a helyzetet az ukrán termékek behozatalának vám- és kvótamentessé tételével – magyarán, szabadkereskedelmet hirdetett Ukrajna irányából –, ma sem érti – vagy nem akarja érteni – a problémát. Ezt a következtetést abból is le lehet vonni, hogy az EU intézkedései a tartalmukat tekintve abszolút eredménytelenek. A főtitkár ezt felháborítóan tartja.

Már az első ideiglenes intézkedés sem ért semmit, ennek ellenére meghosszabbították határidejüket – a végleges intézkedések meghozataláig. Csakhogy a probléma nem ideiglenes: nemcsak súlyos, hanem tartós piaci zavarokat okozott az ukrán gabona.

Ha az EU költségvetésének 30 százalékát agrártámogatásra fordítjuk, akkor ennek a piaci zavarnak a megszüntetése érdekében az EU-nak bele kellene nyúlnia a „zsebébe”, elvégre maga idézte elő a problémát, fogalmazott a főtitkár.

„Nevetséges” az öt országnak megígért

forrás, gyakorlatilag az érintettek megalázása, és a probléma meg nem értéséről tanúskodik. Hibás helyzetértékeléssel indokolják az eddigi intézkedéseket, és nem veszik tudomásul, hogy súlyos piaci zavar van.

Az indoklás azt hangsúlyozta, hogy súlyos logisztikai problémák alakultak ki a piacon. Eközben azt tapasztalni, hogy akinek logisztikai problémája adódott, az rég megoldotta, ország- és üzemszinten egyaránt.

Az a valódi probléma, hogy korlátozás nélkül áramlik be Magyarországra az a termékkör, ami meghatározó a magyar termelési szerkezetben, és ami a magyar termelők életét eldönti, és egy olyan régióból, ahol nem szólnak bele a termelés feltételeinek a meghatározásába, és ahol a költségtényezők sokkal alacsonyabbak. Reálisan azzal kellene szembenézni, hogy nem az ukrán termelőkkel kell versenyeznünk, hanem az amerikai tőkével, technológiával és kereskedelmi gyakorlattal, miközben kezünk-lábunk meg van kötve, és az új KAP technológiai mélységben határozza meg a beavatkozásokat, jelentette ki Horváth Gábor.

AZ EURÓPAI AGRÁRMODELL MEGBUKOTT

Amikor a háború véget ér – bízunk benne, hogy ez mihamarabb bekövetkezik – a probléma, a piaci zavar továbbra is fennmarad, sőt, még súlyosabbá válik, véli a főtitkár. Az Európai Unió vezetéseinek deklarált szándéka, hogy Ukrajnát integrálja az uniós piacba. Ennek nyilván nem elsősorban mezőgazdasági alapanyagok beszerzése az oka, hanem egyéb gazdasági-politikai érdekek vannak a háttérben. Azonban a mezőgazdasági termékek beáramlása problémát okoz,

mert sokkal jobb az ország termelési adottságai, sokkal nagyobb a termelési volumene, és nincsenek megkötései a termelésnek.

Ha az amerikai agráriummal kell versenyezni, akkor az Európai Uniónak szembe kell néznie vagy azzal, hogy az európai agrármodell fenntartása mérhetetlenül sok pénzbe kerül, vagy azzal, hogy az európai agrármodell megbukott. Az EU döntéshozói nem érzékelik az ukrán gabona beengedésével teremtett veszélyt, továbbá az sem érthető, hogy miért nem hoztak intézkedéseket a probléma kezelésére.

Ugyanis a mostani helyzet teljesen új, az Európai Unió agrárpiacán még soha nem volt példa ilyen szituációra. Az intézkedésekhez pénzt és eszközrendszert is hozzá kellett volna rendelni. A piaci zavar már olyan mértékű, hogy annak az európai mezőgazdasági modellnek a bukásához vezethet, amire a kelet-európai régióknak az EU-csatlakozáskor át kellett állnia, fogalmazott a főtitkár.

A kelet-európai országoknak a jelenleginél jóval nagyobb nyomást kellene gyakorolnia az Európai Unióra, hogy ne áldozza fel a régió mezőgazdaságát, ugyanis a főtitkár szerint jelenleg ez zajlik. A magyar fizikai piac jelenlegi árai messze elmaradnak például a párizsi tőzsde áraitól, ami jól mutatja, mennyire nem egységes az EU piaca, hangsúlyozta Horváth Gábor.

KELL AZ AGRÁRBEVÉTEL

Az EU öt éve eszmélt rá ismét, hogy az agrártámogatások egy részét jövedelemkiegészítésként kell odaadni a termelőknek. Ez fontos beismerése volt annak, hogy az európai agrármodellben nem képződik elegendő jövedelem. Az EU a jelenlegi

agrármodellt akarja fenntartani – a főtitkár szerint tévesen –, de a mostani piacnyitással és működésképtelen instrumenttal ez lehetetlen. Szerinte nemcsak a modell, hanem a szabályozási rendszer is megbukik, ha ezen az úton haladunk tovább. Márpedig visszaút nincs, jelentette ki a főtitkár. Bárhogy érjen véget az ukrainai háború, az ukrán termékek útja az EU piacára már ki van taposva, az itteni kereskedelmi és feldolgozó vállalkozások érdekeltségét nem lehet annullálni. Így viszont a magyar termelőkön csattan az ostor.

Az EU eddigi intézkedései eredménytelenek voltak. Nincs más út, ki kell préselni Brüsszelből az érdemi lépéseket. A megoldás sokszereplős, mert az EU egyedül nem feltétlenül képes a probléma rendezésére. Ha a piaci helyzet megváltozik, akkor a termeléshez kapcsolódóknak, az agrárirányításnak is ezekhez a kihívásokhoz kell alkalmazkodniuk. Annak útját-módját mindenképpen meg kell találni, hogy Magyarország 5 millió hektárját továbbra is mezőgazdasági termeléssel hasznosítsuk, mert a nemzetgazdaságnak mindig szüksége volt és lesz az agrárbevételekre, különösen export ágon.

Élelmiszer-biztonsági szempontból is fontos, hogy Magyarország képes legyen elegendő biztonságos élelmiszer előállítására. Az utóbbi években ez központi kérdéssé vált, mert korábban azt gondoltuk, hogy a piacról mindent be lehet szerezni. Csakhogy a politika, a Covid-járvány és a háború bedöntötte a logisztikai útvonalakat és megtépázta az ellátási láncokat, fogalmazott a főtitkár.

EGYETLEN ESZKÖZ MARADT

A magyar termelőknek fel kell mérnie, hogy a jelenleg alkalmazott termelési szerkezet életképes-e a piacon. Minden jel arra utal, hogy olyan konkurens jelentkezett, amelylyel a hazai modell nem bírja a versenyt. A szembenézés fájdalmas lesz, mert a jelenlegi termelés szerkezetéhez adaptáltuk a gépeket, a technológiákat, a tárolókapacitásokat, az inputanyagokat, a szakértelmet és végül, de nem utolsó sorban, a tudományos hátteret.

A főtitkár szerint változtatni kell, mert a helyzet is megváltozott. A piaci viszonyokat újra kell értékelni. A kereskedelemnek kellene irányt mutatnia az ügyben, hogy a termelők hogyan változtassanak a termelési szerkezeten, és hogy mi az, amit el tudnak adni a piacon. A kereskedelemnek

olyan termékekhez kell piacot keresni, amiket idehaza eredményesen, kellő jövedelemmel meg tudunk termelni, mégpedig a legkisebb áttállással.

Azt, hogy milyen változások lesznek és azok milyen újabb problémákkal párosulnak, ma még nehéz megjósolni, de egy konkrétumról már most is beszélhetünk. Ha a gabonát nem lehet jó áron értékesíteni, akkor likviditási probléma keletkezik. Ha a likviditási hiány súlyos, akkor a csőd veszélye fenyeget.

Márpedig jelenleg nem eladható a gabona. Ha a termelő nyakán marad a terméke, nem lesz bevétele, ami a következő évi termelés előkészítését is befolyásolja. A termelő rosszul teszi, ha veszteséget termel, mégis neki a legkisebb a mozgástere, a legnagyobb az alkalmazkodási kényszerre. Vagy talpon marad, vagy elbukik. A váltást kellene szorgalmazni, mert a költségeit mindenki ki tudja számolni magának.

A termelők nincsenek felkészülve a piaci helyzet megoldására. A jelenlegi támogatási rendszerben egyetlen eszközük maradt, a földterületük parlagon tartása. A rosszabb területeken szüneteltetni kell a termelést, mert ami veszteséget hoz, azt nem szabad folytatni, fogalmazott a főtitkár.

El kell gondolkodni rajta, hogy a rendelkezésünkre álló 5 millió hektárból mely területek használhatók csak korlátozottan mezőgazdasági termelésre, és amiket ezért könnyebben át lehetne engedni nem mezőgazdasági hasznosításra. A laposabb és gyengébb adottságú területek alkalmasak lehetnek víztározó kialakítására, a lejtős, dombos területeket fás szárú növények tartására volna érdemes hasznosítani, fogalmazott a főtitkár.

ÖSSZE KELL FOGNI

Az előttünk álló probléma annyira súlyos lehet, hogy az európai és a magyar agrárpolitikát egyaránt irányváltásra kényszeríti. Elsősorban az uniós rendszeren kell változtatni, mert a probléma ott gyökeredzik, és meg kellene vizsgálni az amerikai modellt is, mert azzal kell versenyeznünk. A tudományos műhelyeknek új módszereket kellene kidolgoznia és kínálnia, ezzel párhuzamosan pedig a termelőknek is reagálnia kell a változásokra. De ami talán a legfontosabb, hogy ebben a sokszereplős helyzetben elkerülhetetlen az összefogás. Új világ köszöntött ránk, összegezte mondanóját Horváth Gábor.

H. Gy.

HOSSZABBÍTÁS KELL

Meg kell hosszabbítani és ki kell terjeszteni a július 18-án lejárt fekete-tengeri gabonamegállapodást annak érdekében, hogy az ukrán mezőgazdasági termékek ismét a hagyományos útvonalakon tudjanak eljutni a dél-európai tagállamokba, Afrikába és a Közel-Keletre – közölte Nagy István agrárminiszter, aki múlt kedden Ankarában egyeztetett Ibrahim Yumaklı török mezőgazdasági és erdészeti tárcavezetővel.

A miniszter a találkozón arra hívta fel a figyelmet, hogy Törökország szerepe kulcsfontosságú az orosz-ukrán háború kapcsán, hiszen mindkét féllel kiváló viszonyt ápol. Hangsúlyozta, a háborús konfliktus miatt az öt frontország határain beáramló ukrán gabona súlyos piaci nehézségeket okoz és komoly kihívások elé állítja a gazdákat. Magyarország továbbra is támogatja az európai uniós szolidaritási folyosó működését, amely az ukrán gabona szárazföldi szállítását hivatott segíteni. A korridor azonban nem tett eleget a várakozásainknak, és bebizonyosodott, hogy nem tudja kiváltani a fekete-tengeri úton történő szállítását. A nehézségek akkor oldódhatnak meg, ha az ukrán gabona ismét a hagyományos útvonalakon tud eljutni célországába, a dél-európai tagállamokba, Afrikába és a Közel-Keletre – tette hozzá.

Nagy István emlékeztetett rá, hogy a gabonamegállapodás tavaly júliusi létrejötté óta mintegy 1080, gabonával és egyéb élelmiszerekkel megrakott hajó futott ki három ukrán kikötőből, több mint 30 millió tonna rakománnyal, amelynek a fele kukorica volt.

A miniszter kiemelte, történelmi a felelősségünk, mivel ha sikerül meghosszabbítani a megállapodást, valamint az eddigi három kikötőnél többet kivonni a blokádnál, az egyaránt szolgálná az érintett európai országok védelmét és a rászoruló fejlődő országok igényeinek kielégítését. Ellenkező esetben az uniós gabonapiac teljesen megbénulhat, az élelmezésbizonytalanság pedig egyre több embert kényszerítene elvándorlásra, ami fokozná a migrációs nyomást és a feszültségeket. Az öt frontország képviselőjében a miniszter tárgyalópartnerre közbenjárását kérte a megállapodás meghosszabbításának elősegítése érdekében, valamint abban, hogy a jelenlegi három mellett további kikötők szabadulhassanak fel.